

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

Слов'янський світ і Україна

Збірник наукових праць на пошану
ректора Рівненського державного гуманітарного університету,
професора Руслана Постолювського

Рівне
Видавець О. Зень
2021

УДК 94(367):94(477)
С-481

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 6 від 30 червня 2021 р.)

Рецензенти:

Анатолій Філінюк – доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії України Кам'янець-
Подільського національного університету імені
Івана Огієнка

Володимир Фісанов – доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародної інформації
Чернівецького національного університету імені
Юрія Федьковича

Тарас Чухліб – доктор історичних наук, провідний науковий
співробітник Інституту історії України НАН
України

Відповідальний редактор
кандидат історичних наук, професор **Валерій Шеретюк**

Слов'янський світ і Україна: Збірник наукових праць на пошану ректора Рівненського державного гуманітарного університету, професора Руслана Постолювського. – Рівне : О. Зень, 2021. – 432 с.

ISBN 978-617-601-377-8

Видання присвячене 70-річчю від дня народження професора, ректора Рівненського державного гуманітарного університету, заслуженого діяча науки і техніки України, члена-кореспондента Академії педагогічних та соціальних наук, члена-кореспондента Міжнародної слов'янської академії Р. М. Постолювського. У збірнику подані наукові розвідки з історії слов'янських народів та широкого спектру проблем української історії різних періодів. Серед авторів – науковці з академічних установ та вишів України й зарубіжжя.

Видання розраховане на науковий та викладацький загал, студентів, та всіх, хто небайдужий до історії.

УДК 94(367):94(477)

ISBN 978-617-601-377-8

© Рівненський державний
гуманітарний університет, 2021

ВОЛИНСЬКИЙ ПЛАСТ: ХРОНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ

У сучасній зарубіжній та вітчизняній літературі неодноразово піднімалася проблема дослідження історії української скаутської організації Пласт. Лише автору даного дослідження належить близько 50 наукових статей, присвячених волинському Пласту. Окремі аспекти, які доповнюють пластову історію, все ще потребують більш розлого висвітлення.

До сьогодні, в пластовій історіографії Волині, все ще не було зроблено спроби систематизувати за хронологією знакові події з пластового життя міжвоєнної Волині. Звідси випливає актуальність та новизна зібраного матеріалу. Відповідно, дана стаття носить вигляд довідника, побудованого за хронологічно-проблемним принципом.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють 1922-1934 роки: від часу першої документальної фіксації заснування скаутського/пластового гуртка до часу фактично цілковитого переходу вихованців волинського Пласту до складу ОУН.

Специфіка роботи з матеріалом зумовила наступні завдання: на основі оригінальних джерел хронологічно систематизувати матеріал, враховуючи особливості широкого представлення територіальної розкиданості пластових осередків.

При підготовці хронологічної таблиці були використані виключно архівні матеріали Центрального державного історичного архіву України у Львові, Державного архіву Рівненської області, Державного архіву Волинської області, мемуари пластових діячів, матеріали преси міжвоєнних років як фахової пластової періодики, так і громадсько-політичної преси тощо.

1922 рік

2 травня – член Острозької “Просвіти” Олександр Дмитрашенко з української молоді при місцевій російській гімназії організував скаутську дружину, яку очолив учень VII класу Андреев [30, арк.1-14].

26 листопада – постановою Загальних Зборів товариства “Просвіта” затверджено доповнення до Статуту 1920 року. В § 22 нового варіанту було передбачено створення при усіх філіях “Просвіти” секцій фізичного виховання Пласт [12, арк.29-34].

1922 – пластову частину створено у м. Здолбунів на чолі з Я.Вербівським [57, с.121].

1923 рік

18 березня – Володимир Боровський, Теодосій Довгалюк, Теодосій Семенюк - випускники семикласної школи в с. Олександрія Рівненського повіту заклали перший на Рівненщині пластовий курінь ім. Івана Богуна [5, арк.1].

літо – учні с. Вільгора Бугринської гміни Рівненського повіту створили пластовий гурток. Очолив осередок студент української духовної семінарії у Львові Іван Ворощук [28, арк.14].

вересень – гурток “Сич” при курені ім. Івана Богуна видав перший примірник – “Листка української селянської молоді “СКОБ”. Цей курінний часопис виходив до лютого 1925 року [4, арк.1-77].

листопад – Волинський воєвода припинив діяльність пластового гуртка в с. Олександрія [25, арк.1-13].

осінь – влада заборонила Пласт у м. Кременці [23, арк.8-8зв.].

1923 – при філіях “Просвіти” відкрито пластові осередки в м. Луцьк, м. Здолбунів, м. Ковель [28, арк.1], м. Кременець [823, арк.41-42зв.], м. Почаїв [2, арк.1-10].

1923 – з ініціативи членів кременецької “Просвіти” Дмитра Суханова, Петра Мартинюка, Людмили Градець, Олени Шепченко у м. Радивилів Дубнівського повіту закладено пластовий гурток [42; 58].

1924 рік

січень – експозитура політичної поліції закрила пластовий осередок у м. Дубно [289].

весна – осередки Пласту відкрито при “Просвіті” у с. Городок Рівненської гміни, с. Ставки, с. Милостов, с. Мала і Велика Омеляна Дядьковицької гміни, м. Дубно [28, арк.6, 24].

весна – галицькі виховники на чолі зі старшим пластуном Богданом Кравцівим здійснили інструкторську поїздку на Волинь. Вони відвідали м. Радивилів, м. Кременець, м. Остріг, м. Дубно, м. Рівне, с. Олександрія [1, арк.61-75].

22 листопада – у часописі “Українська громада” надруковано статтю “Арештовують дітей” про репресії пластунів с. Сурмичі Дубнівського повіту [52].

1925 рік

січень – курінь ім. Івана Богуна в с. Олександрія розпочав видавництво газети “Орган вільної української думки “Трибуна”” під редакцією пластуна Пласинського (Пласинія) та гумористично-сатиричного часопису “Цвірін” під редакцією пластуна Дзичилика [4, арк.50, 68].

15 березня – Іван Гібський відроджує пластовий курінь в м. Кременець [23, арк.163].

12 липня – у м. Володимир-Волинський засновано жіночий курінь ім. Лесі Українки. Зв’язковим обрано Арсена Річинського [7, арк.9].

липень-серпень – галицькі пластуни на чолі з Осипом Бойчуком спільно з віце-президентом “Просвіти” м. Кременець організували та провели мандрівку землями Волині. Маршрут пролягав через Золочів – Черницю – Підкамін – Почаїв – Кременець – Радивилів – Підлісся – Золочів [51; 31, арк.65].

липень-вересень – судовий процес над українською молоддю м. Кременця за приналежність до Пласту. Організатора пластового руху Івана Гібського притягнуто до сплати однієї тисячі злотих, ще з п’ятнадцяти пластунів стягнуто по 25 злотих із кожного [23, арк.1-99].

літо – під проводом старшого пластуна Омеляна Тарнавського здійснено інструкторську поїздку на Волинь. Її учасники працювали в м. Почаїв, м. Кременець, м. Радивилів [1, арк.61-75].

літо – з'їзд пластунів Рівненщини на “Стежках” в с. Олександрія. Організацією займався 61-й курінь ім. Івана Богуна [41, с.38].

17 вересня – у м. Володимир-Волинський розпочав роботу пластовий курінь ім. Івана Франка [9, арк.1].

11 жовтня – холмський часопис “Наше життя” надрукував статтю “За м'яч – в'язниця й катування”, присвячену справі кременецьких пластунів [53].

осінь – стаття волинського посла С. Козицького “Суд над українськими дітьми в Кременці” у часописі “Новий час” [54].

1926 рік

зима – пластун-скоб Володимир Остапович очолив реферат Волині при Верховній Пластовій Команді у Львові [57, с.122].

весна – відбулася кількадедна інструкторська поїздка галицьких пластунів під проводом Богдана Кравціва, її учасники відвідали пластові осередки у м. Володимир-Волинський, м. Луцьк, м. Рівне, м. Олександрія, м. Острог, м. Кременець, м. Почаїв, м. Радивилів [1, арк.61-75].

липень-серпень – на пластових таборах у Карпатах побували пластуни з м. Радивилів, м. Володимир-Волинський, м. Ковель, м. Рівне, м. Межирічі [1, арк.58].

літо – пластова громада м. Володимир-Волинський запросила референта Волині В.Остаповича для проведення занять та лекцій серед пластунів [1, арк.61-75].

1 вересня – у м. Клевань закладено курінь ім. Петра Дорошенка. Курінний – Іван Оболонський [12, арк.300].

9 вересня – у с. Городище Межиріцької гміни Рівненського повіту створено курінь ім.Ярослава Осьмомисла. Курінний – Григорій Тимошук [12, арк.300].

26 вересня – у м. Рівне проходив з'їзд делегатів “Просвіти” з усієї Волині. З'їзд постановив об'єднати Волинську і Галицьку пластові області в одну на чолі з Верховною Пластовою Командою у Львові [33, арк.106].

14 жовтня – у м. Рівне закладено пластовий курінь ім. Байди Вишневецького. Курінний – Степан Семенюк [3, арк.42].

жовтень – у м. Володимир-Волинський створено 7-му Окружну Пластову Команду на чолі з Арсеном Річинським. Сфера впливу Команди поширювалася на Північно-Західну Волинь [1, арк.58].

листопад-грудень – курінь ім. Івана Сірка в м. Почаїв розпочав видавництво журналу “Піонер”. Курінний – Леонтій Малкуш [1, арк.153].

24 грудня – з'їзд зв'язкових і делегатів пластових куренів і частин Рівненського повіту у м. Рівне. Організацією займався провідний пластовий діяч Степан Семенюк. З'їзд постановив розпочати роботу над створенням програми Селопласту та підготовку до Першого міжокружного з'їзду Волині і Галичини в 1927 році в с. Олександрія Рівненського повіту. Під час роботи з'їзду було створено 8-му Окружну Пластову Команду на чолі з С.Семенюком, її секретарем призначили Федора Мілютича, скарбником – Ганну Язвінську. ОПК з центром у м. Рівне підпорядковувалися усі пластові осередки Східної Волині [3, арк.35].

грудень – курінна команда куреня ім. Байди Вишневецького при Рівненській українській приватній гімназії закладає курінь ім. князя Костянтина Острозького [3, арк.69-70].

1927 рік

1 січня – в м. Корець засновано пластовий гурток. Голова – Андрій Марченко [12, арк.300].

23 січня – у м. Луцьк засновано курінь ім. Симона Петлюри. Курінний – В.Турчин [7, арк.25].

січень – курінь ім. князя Костянтина Острозького в м. Рівне перейменовано на ім. Івана Мазепи. Курінний – Федір Тижук [3, арк.69-70].

13-14 березня – XIV звичайні загальні збори Рівненської “Просвіти” розглянули питання збільшення кількості пластових осередків на Волині [12, арк.170-177].

3 квітня – у с. Дивень Межирицької гміни Рівненського повіту засновано мішаний курінь ім. Петра Дорошенка. Курінний – В.Синюк [1, арк.90-91].

червень – з’їзд представників пластових осередків 8-ї Окружної Пластової Команди. З’їзд прийняв рішення об’єднати розрізнені гуртки Рівненщини у курені [12, арк.274-278; 55].

червень – Верховна Пластова Команда присвоїла порядкові числа: куреню ім. Симона Петлюри у м. Луцьк – число 72, куреню ім. Івана Мазепи у м. Рівне – 69, куреню ім. Петра Дорошенка у с. Дивень Межирицької гміни – 74, куреню ім. Лесі Українки у м. Луцьк – 73 [10].

11 липня – у Рівному засновано “Союз Українок”. Біля витоків товариства стояли знані на Рівненщині активістки пластового руху Ганна Ковбаса, Ольга Пелех, Любов Романчук, Ольга Тижук та ін. Членом першої Головної управи “Союзу Українок” була Ганна Язвінська. Посаду секретаря кілька років підряд обіймала пластунка Антоніна Горохович [11, арк.1-40].

липень – у с. Велика Омеляна Дядьковицької гміни засновано пластовий гурток. Керівник – Федір Гуменюк [12, арк.304].

1 серпня - у с. Тучин Рівненського повіту засновано пластовий осередок. Голова – Поліщук Максим [12, арк.300].

19-20 серпня – Перший з’їзд зв’язкових, провідників і представників куренів та частин 7-го, 8-го, 9-го Округів Волині і Галичини в с. Олександрія [2, арк.1-10]. З’їзд зібрав близько 900 учасників [9, арк.1]. Серед них пластуни з м. Рівне, с. Олександрія, с. Тучин, с. Межиричі, с. Дивень, с. Застав’я, с. Харалуга Велика, с. Городище, с. Клевань [7, арк.47], с. Заріччя, с. Гоща, с. Гориньград [50], с. Радивилів [43], м. Ковель [14, арк.117], м. Луцьк [45], м. Володимир-Волинський, м. Почаїв [41, с.39], м. Кременець [50], м. Львів, м. Станіслав [7, арк.47] та інших міст і сіл Західної України. З’їзд затвердив проект розвитку Селопласту В.Боровського, С.Семенюка, Т.Довгалюка; увів нову структурну одиницю – пластовий кіш, який об’єднував усі пластові осередки в межах одного просвітянського району; затвердив особливості роботи новацьких гуртків; умови прийому до Уладу Старших Пластунів; проведення першого пластового табору на Волині у 1928 році. На з’їзді волинські пластуни вперше виступили з привселюдними пописами (програмою). Вони продемонстрували високий рівень пластового і військового вишколу [50].

серпень-вересень – у с. Рясники Бугринської гміни засновано пластовий гурток, на чолі з Гнатом Ярмолюком [12, арк.300, 304].

літо – почаївський курінь брав участь у пластовому таборі на Підкамені в Галичині [38, арк.60-60зв.].

25 вересня – у с. Старожуків Клеванської гміни Рівненського повіту закладено пластовий гурток [37, арк.1-2].

вересень – в с. Межирічі Рівненського повіту відкрито курінь ім. Симона Петлюри. Курінний – Арсен Тижук [12, арк.300].

10 жовтня – тучинські пластуни у якості охоронців українського посла С.Козицького брали участь у мітингу в с. Гоща [12, арк.310].

2 листопада – Похвальний лист самостійному гуртку старших пластунів “Болотянні чорти” в с. Олександрія від реферату Волині при Верховній Пластовій Команді за відмінну підготовку Першої обласної пластової зустрічі в серпні 1927 року [6, арк.9].

12 листопада – Похвальний лист голові 8-ї ОПК С.Семенюку від ВПК за високий рівень організації і проведення Олександрійського з'їзду [6, арк.8].

15 листопада – пластовий часопис “Молоде життя” надрукував проект Селопласту В.Боровського та Т.Довгалюка [49].

21 листопада – виступ пластунів на святі “Просвіти”, приуроченому відзначенню десятиріччя діяльності товариства у м. Рівне [56].

24 грудня – Рада “Просвіти” у м. Рівне видала розпорядження про ліквідацію усіх пластових гуртків у повіті [12, арк.316].

28 грудня – у м. Рівне відбулася Нарада волиняків, присвячена розгляду справи зміни голови реферату Волині Володимира Остаповича [8, арк.5].

грудень – куратор Волинського шкільного округу розв'язав Пласт при українській гімназії в м. Луцьк [55].

1927 – пластовий гурток закладено в с. Шубків Тучинської гміни. Голова – Микола Маленький [26, арк.31].

1928 рік

лютий-травень – реферат Волині очолював старший пластун-розвідник Володимир Янів [9, арк.1].

19 травня – за наказом коменданта державної поліції Рівненського повіту вилучено архів пластового куреня в с. Клевань [13, арк.105].

травень-жовтень – посаду референта Волині обіймав старший пластун-розвідник Осип Рудакович [9, арк.1].

24 червня – у Гендловому відділі Магістрату м. Рівне зареєстровано пластовий кооператив “Наша спілка”. Голова – Феодосій Довгалюк. Кожен член кооперативу при вступі отримував у подарунок пластовий календар “СКОБ” на 1929-1930 рр. [18, арк.29].

червень-серпень – пластуни м. Володимир-Волинський і м. Рівне були учасниками пластових таборів на Соколі та у Підлютому [34, арк.3; 29, арк.2-3; 17, арк.3].

25 серпня – у с. Торчин Рівненського повіту виникає нелегальний осередок Пласту. Голова – Микола Лобунський [40, арк.6].

вересень – провідник пластового руху на Рівненщині Степан Семенюк створює перший осередок Української Військової Організації на базі пластової молоді української гімназії в Рівному [26, арк.65].

жовтень – старшого пластуна Ярослава Гладкого призначено референтом Волині [9, арк.1].

жовтень – розпочав роботу нелегальний пластовий гурток у м. Радивилів [39, арк.1-3зв.].

листопад - референт Я. Гладкий здійснив першу робочу поїздку на Волинь. Він відвідав м. Володимир-Волинський, м. Луцьк, м. Кременець, м. Почаїв, м. Радивилів [9, арк.1].

1929 рік

16-17 лютого – з'їзд окружних зв'язкових у Львові. Перший день роботи організатори присвятили розгляду волинських справ [16, арк.69].

31 березня – 1 квітня – в умовах конспірації проведено міжокружний з'їзд пластунів Волині. Перший день роботи з'їзду проходив у м. Здолбунів, другий – в с. Озеряни Дубенського повіту [16, арк.132, 134].

квітень – референт Волині Ярослав Гладкий під час інструкторської поїздки відвідав м. Рівне, м. Кременець, м. Почаїв, м. Радивилів [9, арк.1].

травень-липень – відбулися дві пластові зустрічі на Козацьких Могилах, куди прибули делегати від пластових куренів з м. Володимир-Волинський, м. Луцьк, м. Рівне, м. Почаїв, м. Львів та інших міст і сіл Волині й Галичини. ВПК представляв референт Волині Ярослав Гладкий [9, арк.1; 36, арк.87; 38, арк.60-60зв.].

8 липня – 5 серпня – проходив пластовий водний табір на Полянах поблизу Раковця. Комендантом табору був волинський скаутмайстер Степан Федорович Семенюк [48].

червень-серпень – комендант 7-го Округу, зв'язковий Арсен Річинський працював у складі Комісії пластових таборів [9, арк.1].

4-20 серпня – учасники III куреня “Лісові Чорти” з Галичини організували та провели перший водний мандрівний табір річками Волині. Пластуни рухалися маршрутом Жовква – Сокаль – Старгород – Устилуг – Володимир-Волинський – Зимне – Володимирське Сільце – Маркостав – Буткевичі – Біскупичі – Локачі – Луцьк [35, арк.14-16; 36, арк.57; 44, с.10-28].

літо - пластові табори відвідали пластуни м. Рівне, м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, с. Олександрія. Всього близько 60 чоловік.

1 листопада – пластуни по всій Волині саботують святкування десятиріччя незалежності Речі Посполитої [18, арк.30].

19 листопада – за наказом Рівненського судді, польська поліція вилучила в активіста пластового руху Павла Гаврилюка “Історію Пласту Олександрії”, написану членами місцевого куреня [18, арк.30].

листопад – повітова влада у м. Володимир-Волинський заборонила діяльність “Просвіти”. Пластовий кіш перейшов у підпілля [9, арк.1].

листопад – Референт Волині Я.Гладкий відвідав нелегальні пластові осередки в м. Рівне, с. Клевань, с. Олександрія, с. Межирічі Рівненського повіту, м. Луцьк [9, арк.1].

грудень – підпільний Пласт нараховував: 7-й Пластовий Округ з центром у Володимирі-Волинському – 173 пластуни і пластунки, 8-й з центром у Рівному – 145 хлопців і дівчат, 9-й з центром у Кременці – 20 членів [9, арк.1].

грудень – володимир-волинський жіночий курінь з ціллю конспірації увійшов до складу товариства “Союз Українок” [36, арк.49].

1929 – відбувся з'їзд представників 7-го Володимир-Волинського Пластового Округу в м. Торчин та делегатів 8-го Рівненського Округу в с. Олександрія [9, арк.1].

1929 – нелегальні пластові осередки засновано в с. Плоска, с. Коростів, с. Дермань, с. Мізоч, на хуторі Вісенькі Хорівської гміни Здолбунівського повіту, с. Лопушино Почаївської гміни Кременецького повіту [39, арк.1-3зв., 4-16].

1930 рік

11 березня – участь пластунів у святкуванні шевченківських днів. Пластова молодь м. Рівне бойкотувала польськомовну частину вечора присвяченого Т.Г.Шевченку в кінотеатрі Зафрана [32, арк.1; 15, арк.270-300].

23 березня – у с. Городок Рівненської гміни створено нелегальний осередок Пласту [60, с.131].

травень – скартмайстра Степана Семенюка нагороджено ”Свастикою заслуги“.

травень-серпень – пластуни з м. Володимир-Волинський і с. Олександрія відвідали пластові табори в Карпатах. Комендант Арсен Річинський був призначений обозним лікарем [36, арк.32; 19, арк.166-177].

травень – листопад – масові арешти молоді за приналежність до нелегального Пласту. Репресій зазнали пластуни м. Рівне, с. Межирічі, с. Городище, с. Тучин, с. Даничів, с. Сапожин, с. Невірків, с. Дуліби, с. Гоща, с. Олександрія, с. Клевань, с. Майків, с. Великостав, с. Чудниця Рівненського повіту, м. Почаїв Кременецького повіту, с. Підзамче Дубнівського повіту, та інших міст і сіл [19, арк.7-89; 27, арк.30].

2-24 липня – курінь “Лісові Чорти” організував другу водну мандрівку на Волинь і Полісся. Пластуни відвідали Бузьк, Кам'янку Струмилову (Бузьку), Руду Сілецьку, Вільку Поторицьку, Сокаль, Літовищ, Орхів, Забужжя, Берестя, Здітово, Пінськ [47, с.29-59].

1930 – голова 7-ої ОПК Арсен Річинський видає у Львові свою книгу “До життя, слави і свободи” [46].

1931

червень - волинські пластуни брали участь у з'їзді студентів волинян у м. Гданськ [39, арк.37].

червень – пластуни члени Організації Українських Націоналістів на всій території Волині зазнали репресій [24, арк.50-204].

1932-1934

зима-весна 1932 р. – кременецький підпільний пластовий курінь у повному складі на чолі з Ігорем Шубським переходить до складу “Юнак-ОУН” [21, арк.99-108].

травень-вересень 1932 р. – судовий процес у Рівному над 43 членами УВО, більшість учасників слідства становили пластуни на чолі з Степаном Семенюком [22, арк.5-22].

22 липня – 14 серпня 1933 року - пластуни, члени Організації Українських Націоналістів Павло Вітрук і Григорій Лішневич з м. Ковель були учасниками підпільного пластового табору на Соколі. На таборі П.Вітрук прочитав організаційний та ідеологічно-політичний курси [60, s.46].

листопад 1933-1934 рр. – судові процеси над пластунами членами ОУН [20, арк.7-24].

Таким чином, у результаті опрацювання значного масиву архівних джерел вдалося реконструювати загальний перебіг подій, які відображають основні віхи пластової історії на Волині. Зрозуміло, що об'єм статті не дозволяє максимально розлого передати історію пластового руху в датах. Тим не менше, таким чином згрупований матеріал дає змогу не лише реконструювати становлення, поширення та розвій українського скаутингу, але й відстежити сприйняття Пласту місцевими органами влади та проаналізувати ставлення друкованих органів інформації до української молодіжної парамілітарної організації міжвоєнних років.

Джерела та література

1. Центральний державний історичний архів України у Львові, Ф. 389, оп. 1, Спр. 22.
2. Там же, Спр.184.
3. Там же, Спр.185.
4. Там же, Спр.188.
5. Там же, Спр.196.
6. Там же, Спр.749.
7. Там же, Спр.750.
8. Там же, Спр.751.
9. Там же, Спр.752.
10. Там же, Спр.753.
11. Державний архів Рівненської області, Ф.3, оп.1, Спр.2.
12. Там же, Спр.484.
13. Там же, Спр.1279.
14. Там же, Спр.1287.
15. Там же, Спр.1429.
16. Там же, Спр.1430.
17. Там же, Спр.1589.
18. Там же, Спр.1590.
19. Там же, Спр.1753.
20. Ф.33 оп.2, Спр.1203.
21. Там же, Спр.2164.
22. Там же, Спр.2411.
23. Там же, Спр.2430.
24. Там же, Спр.2432.
25. Там же, Спр.2941.
26. Ф.86, оп.2, Спр.248.
27. Там же, Спр.365.
28. Оп.3, Спр.588.
29. Ф.87, оп.1, Спр.95.
30. Ф.100, оп.1, Спр.226.
31. Там же, Спр.749.

32. Ф.131, оп.1, Спр.106.
33. Ф.300, оп.1, Спр.95.
34. Державний архів Волинської області, Ф.1, оп.2, Спр.1838.
35. Там же, Спр.1856.
36. Там же, Спр.1858.
37. Там же, Спр.2210.
38. Ф.45, оп.1, Спр.856.
39. Ф.46, оп.9, Спр.1321.
40. Там же, Спр.1325.
41. Боровський В. До історії українського Пласту на Волині. // Літопис Волині. Науково-популярний збірник волинезнавства. – Вінніпег – Манітоба, Канада: Інститут дослідів Волині, Товариство волян у Торонто і Вінніпезі, 1971-1972. – Ч.10-11. – С. 31-41.
42. Бортник Федір. Пласт у Радивиліві. Сторінки історії. (Спогади). // Прапор Перемоги. – 1995. - 16 грудня.
43. Грінчак Б. Ентузіасти з “Пласту”. Інтерв’ю з А.С.Васильківським. // Вісті Рівненщини. – 1991. – 23 листопада.
44. Карло Летючий. На тихих водах (хроніка першого водного, мандрівного, пластового табору на Волині. 4–20 серпня 1929 р.) // На Байдаках. Виправа III куреня “Лісові Чорти”. – Детройт, США: Український Прометей, 1957. – С.11-28.
45. Левчанівська Ірина. “Пласт” на Волині. // Луцька українська гімназія. Спогади. – Луцьк, 1998. – С.24-26.
46. Річинський А. До життя, слави і свободи. – Львів, 1930. – 62 с.
47. Скобар Б. На Байдаках. З водної мандрівки пластового куреня “Лісові Чорти” по Волині і Поліссю. // На Байдаках. Виправа III куреня “Лісові Чорти”. – Детройт, США: Український Прометей, 1957. – С.29-52.
48. Водний табір пластунів. Обіжчик про пластові табори. Урядові вісті Верховної Пластової Команди. // Молоде життя. – 1929. – 15 березня. – Ч.3. – С.8.
49. Довгаль Т. Селопласт і піднесення сільськогосподарської культури. // Молоде життя. – 1927. – 15 листопада. – Ч.8. – С.4-5.
50. Левицький С. Стріча в Александрії. // Молоде життя. – 1927. – 15 вересня. – Ч.6. – С.3-4.
51. Отар. Прогулька на Волинь. // Молоде життя. – 1925. – 1 листопада. – Ч.9. – С. 5-6.
52. Арештують дітей. // Українська громада. – 1924. – 22 листопада.
53. За м’яч в’язниця й катування. // Наше життя. – 1925. – 11 жовтня.
54. Суд над українськими дітьми. // Новий час. – 1925. – Ч.80.
55. Хроніка українського життя. // Народний вісник. – 1927. – 14 липня.
56. Ювілей “Просвіти”. // Народний вісник. – 1927. – 8 грудня.
57. Савчук Б. Український Пласт. 1911-1939. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1996. – 271 с., ілюстр.
58. Вовк-Сіроманець. Пласт в офіційній пресі в Україні. // Пластовий шлях.
59. З історії Пласту на Рівненщині. // Зміна. – 1992. – 18 квітня.
60. Monografia O.U.N. na Wołyniu. – Łuck, 1935. – 180 s.

ЗМІСТ

ВШАНОВУЮЧИ ЮВІЛЯРА

Валерій Смолій

Слово про ювіляра.....4

Олександр Завальнюк

Alma mater Руслана Постоловського у 1960-1970-х рр.
(До історії Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту)8

Роман Михальчук

Професор Руслан Постоловський – науковець та управлінець
(До 70-річчя заслуженого діяча науки і техніки України).....20

РОЗДІЛ 1. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

Олег Озимчук

Причини конфронтації Англії та Франції в XII – на початку XIV століть32

Юрій Терешко, Оксана Левак

Початок правління прем'єр-міністра Джуліо Мазаріні – «тіні Рішельє»
і зовнішня політика Франції у Західній Європі в період тридцятилітньої
війни (1643-1647 рр.).....38

Наталія Плюта

Демографічні, економічні та політичні фактори розвитку колоніальної
ідеї у Франції в новий час48

Катерина Шевчук

Трансформаційні процеси в естетиці на початку – в першій половині
XX ст.56

Ігор Десятничук

Чехи та чеські землі у фокусі прагнень чеських німців у роки
Першої світової війни65

Світлана Шульга

Волинські чехи у зовнішній політиці міжвоєнної Чехословаччини.....73

Степан Синяк

Польська державна політика у сфері військово-фізичної підготовки.....82

Андрій Слесаренко

Друга світова війна та Голокост у кінофільмах чеських режисерів
Збинеска Бриниха та Юрая Герца.....91

Ігор Філіпчук

Інтелектуальна підготовка демократичного руху в Чехословаччині
1967-1968 рр.: суспільно-історичні обставини 99

Тетяна Опанасюк

Становлення і діяльність опозиційно-радикальних течій в СРСР
у 1987-1989 рр. 109

Інна Мартинчук

Особливості внутрішньопарламентської боротьби в Словацькій
республіці в 1993-1998 рр. 118

Тетяна Шамсутдинова-Лебедюк

Особливості сучасних взаємовідносин чоловіка й жінки у ісламі 128

РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Андрій Блануца

Земельні надання на умовах земської служби як елемент станової
культури у Великому Князівстві Литовському (Друга половина XV –
середина XVI ст.) 138

Андрій Гурбик

Концепти «Звичай» і «Право» в звичаєво-правовій культурі
українських земель XVI – XVII ст. 145

Богдан Прищепя

Планування та забудова замку князів Острозьких у Старокостянтинові 159

Галина Панишко

До питання політичних аспектів українсько-польських:
від Люблінської унії до Люблінського трикутника 169

Олена Прищепя

Освітні практики Речі Посполитої на Правобережній Україні
(1773–1793 рр.) 177

Микола Кучерепа

Правовий і майновий статус православної церкви у Польщі
у міжвоєнний період (1918–1939 рр.) 184

Любов Заглинська, Оксана Лукомська

Історичний аспект розвитку економічної освіти в Україні 199

Юрій Крамар

Професійно-технічна освіта на Волині у міжвоєнний період
(1921–1939 рр.) 205

Руслана Давидюк, Віталіна Данильчук

«Рідні хати» як проурядові культурно-освітні осередки Волинського воєводства 213

Юлія Візіїв

Волинський пласт: хронологія розвитку 220

Володимир Баран

Військово-чекістські операції НКВС проти українського підпілля в Західній Україні: 1939–1941 рр. 229

Валентина Доброчинська

Пропагування радянської освіти у періодичних виданнях Волинської та Ровенської областей (1939–1941 рр.) 237

Ірина Рибачок

Богословсько-педагогічна академія УАПЦ в Мюнхені 1946-1952 рр. (До 75-ліття від заснування) 244

Олена Ворон, Оксана Ворон

Релігійна політика на Рівненщині у 50-60-х роках XX століття 254

Дмитро Малезжик

Репресивна політика радянської влади проти творчої інтелігенції УРСР (Друга половина 1960-х рр.) 262

Олександр Комарніцький

Рівненський педінститут у роки Горбачовської перебудови 268

Сергій Жилюк, Лариса Паніна, Сергій Шапранський

Державно-церковні відносини на Житомирщині у контексті суспільно-релігійних трансформацій 1989-1991 рр. 277

Руслана Шеретюк

Мистецтво як чинник формування національної ідентичності: український контекст 285

Ірина Панчук

Сучасні протестанти в Україні: особливості ідентифікації 292

РОЗДІЛ 3. ПОЛІТИЧНІ ІДЕЇ ТА ПРОЦЕСИ В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ, МЕТОДОЛОГІЯ, ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

Анатолій Філінюк, Олександр Григоренко

Мистецтво Волині XVI – XVII ст. у науковій спадщині професора Мечислава Гембаровича 302

Grzegorz Baziur

Świadomość narodowo-państwowa i jej rola w procesie samoidentyfikacji obywatelskiej społeczeństwa ukraińskiego – wybrane problem308

Сергій Троян, Наталія Нечаєва-Юрійчук

Перша світова війна 1914–1918 рр. і маніпуляція свідомістю людини в умовах зародження нової світ-системи331

Максим Гон, Наталія Івчик

Полпотівське «взірцеве суспільство» у дискурсі історії повсякдення341

Оксана Гуменюк

Повсякдення радянської господарської культури: історіографічний аналіз349

Сергій Троян

Постколоніальні студії: західний і український дискурс358

Наталія Кінд-Войтюк

Інноваційні виклики вивчення історії у контексті реалізації завдань нової української школи365

Кароліна Цинк

Охорона довкілля як об'єкт екологічної освіти (соціологічне дослідження позицій українських студентів)372

Тетяна Кузьма

Музей як місце історичної пам'яті: практики Берліну383

Алла Киридон, Віктор Троян

Європейська ідентичність у парадигмальних обрисах космополітичної концепції Ульріха Бека391

Оксана Кундеус

Концептуальні основи європейської інтеграції400

Алла Киридон

Колективна пам'ять як ціннісно-смілова матриця національної ідентичності405

Олег Санжаревський, Наталія Байда, Андрій Стемпіцький

Приватні військові компанії: міжнародний досвід та перспективи для України414

Відомості про авторів.....422

Наукове видання

Слов'янський світ і Україна

Збірник наукових праць на пошану ректора
Рівненського державного гуманітарного університету,
професора Руслана Постолювського

Технічний редактор
О. М. Бориліук-Міськов

Підп. до др. 08.09.2021.

Формат 70x100¹/16.

Папір офсет.

Друк цифр.

Гарнітура Таймс.

Ум. др. арк. 33,6.

Обл. вид. арк. 33,6.

Тираж 100 прим.

Видавець О. Зень
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи РВ № 26 від 6 квітня 2004 р.
пр. Кн. Романа, 9/24, м. Рівне, 33022;
тел.: 068-025-067-4; olegzen@ukr.net

Друкарня: «Формат-А»
вул. Центральна, 58, с. Корнин
Рівненського р-ну Рівненської обл.,
35304, 0362-20-53-37